

GETTY

Els jocs de paraules d'Ali Smith

ANNA
CARRERAS
AUBETS

A *Noia troba noi*, Ali Smith (Inverness, 1962) explica una història sobre la vida després de la mort amb un estil intel·ligent, complex i emocionant alhora. A partir d'una reinterpretació del mite ovidià d'Ifis i Iante sobre el poder transformador de l'amor, la prosa de l'autora del quartet estacional –també publicat per Raig Verd en català i per Nórdica en castellà– commou i fa riure a parts iguals. Els seus retrats socials, entre poètics, polítics i eròtics, contenen una do-

si important de crítica, en aquest cas, al consumisme desfermat i a la violència sexual i domèstica.

Noia coneix noi: una història antiga de tots els temps. Un tema clàssic, humà, que Smith transfigura en un enginy narratiu quan hi inclou noves circumstàncies. El remix que fa l'autora de la novena metamorfosi d'Ovidi –que més que del fosc, violent i punitiu poeta romà, sembla una comèdia d'embolics de Shakespeare– permet que el lector comparteixi l'interès de l'autora per les dualitats de gènere o de personatges, pels jocs de paraules, per la idea de transformació i creixement. Per trobar-hi un

però, a *Noia troba noi* els fragments de to polític s'acosten al pamflet i la reivindicació del lesbianisme és una mica naïf.

La trama de la novel·la gira al voltant de l'amor entre dues dones joves que gaudeixen del seu amor homosexual: Anthea, que treballa en una agència creativa, i Ifisol (Ifis 07), una artista de protesta que fa gegantines pintades feministes per tota la ciutat. En el cas d'Ovidi, la història d'Ifis és diferent: la metamorfosi d'Ifis es produeix precisament perquè pensa que la natura li va en contra. La dona es converteix en home i el seu

NOIA
TROBA NOI
ALI SMITH
RAIG VERD /
NÓRDICA
TRADUCCIÓ DE
DOLORS UDINA
200 PÀG. / 19,95 €

problema es resol fins a tal punt que salva la seva pròpia vida. La variació de Smith prescindeix, òbviament, de la transformació física i de l'amenaça d'infanticidi present a Ovidi, i dona girs diferents a la història.

El privilegi dels nens

La novel·la *Noia troba noi* és una lectura divertida i experimental, plena de trucs lingüístics i de referències a la cultura pop com ara Facebook, MySpace i Google, que ens recorda que la nostra identitat, la nostra política i fins i tot la nostra imaginació estan constantment limitades pels costums socials i no pels déus olímpics. Imogen, germana i companya de feina d'Anthea a l'agència Pure (on comercialitzen aigua embotellada escocesa com qui embotella la imaginació), pensa entre parèntesis, en uns fluxos de consciència desfermada, perquè està perplexa davant el lesbianisme de la seva germana. Ella és immutable, i Ali Smith pretén desmuntar la confiança absoluta d'algunes persones cap a unidireccionalitat tant existencial com sexual.

El missatge general de *Noia troba noi* és clar: el privilegi que, des de temps immemorials, tenen els nens sobre les nenes. En tots els sentits. Un problema que s'estén a totes les facetes de la vida. Les dones estan subrepresentades en la vida política, estan mal pagades en relació als homes, són tractades com a éssers inferiors. Smith insisteix en la necessitat de canviar la injustícia a través d'una història d'amor, empatia i sororitat. En la línia de la nostra Isabel-Clara Simó, el maniqueisme d'Ali Smith fa que totes les dones de la novel·la siguin quasi unes santes i els homes, grollers i irreflexius que trepitgen les dones, són gairebé escòria. Potser hauria d'haver trobat un equilibri menys infantil. ♦

El temps és l'eco d'una destrució a dins d'un bosc

VÍCTOR
OBOLS

La feina d'anotar poemes és, per a una cultura literària que s'ho valgui, una tasca indefugible i colossal. No són tants els qui s'hi embarquen, entre altres coses perquè és una feina que implica entrega, temps i liberalitat. Ningú no ho ha demanat, ningú no paga el que val, i costa molt trobar editors que hi apostin. I, per acabar-ho d'adobar, no se sap del cert quants lectors tindrà una obra traduïda, i dels pocs que tingui, quants apreciaran el combat lliurat pel traductor amb les llengües (l'altra i la seva), els problemes d'interpretació i els de formalització, que són verament diabòlics. La pèrdua i el guany proverbials... amb els quals el traductor haurà fet equilibris indescriptibles (o, de fet, prou ben descriptibles, perquè allí han quedat xifrats, en el resultat final). També hi ha la qüestió de si cal que el qui emprengui una traducció po-

ètica hagi de ser, o no, poeta. La també proverbial invisibilitat del traductor, que, tanmateix, ha estat rebatuda, de fa anys, des de les associacions de traductors i les facultats de traducció, sembla que comença a desaparèixer, almenys en les editorials sensibles a la qüestió. Aquí el nom del traductor apareix a la portada, cosa que honora l'editorial. Perquè, al capdavall, el traductor ha reescrit, fil per randa, tots els versos originals, i és perquè, fent una observació que no té, naturalment, cap base filològica, la paraula *autor* la trobem continguda, com camuflada gairebé, en la paraula *traductor* (i aquí no hi han tingut res a veure les dèries que puguem covar jugant al Paraulògic).

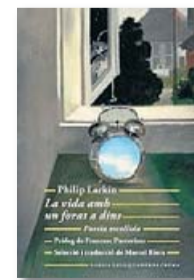
Riera, traductor i poeta

Doncs bé, fet aquest prolix preàmbul, ara sí que podem dir que una d'aquestes figures és Marcel Riera, traductor doblat de poeta. Ja havia fet esforços titànics en les seves versions de W.H. Auden, i amb Emily

ARA

Dickinson. I ara, en un triple salt mortal, es despatxa amb una tria generosa de Philip Larkin, un poeta singular i dens, tot un repte. Un gran traductor pioner, J.M. Jaumà, ja l'havia anostrat per a Llibres del Mall, a *Aquí* (1986), en una tria més succinta, i molt mesurada. Duia un pròleg excel·lent del mestre José María Valverde, que descrivia a la perfecció les característiques del poeta anglès: "...res de grans cops d'innovació, però molta coherència, fins i tot amb ironia i fins i tot amenitat". També el prologuista de Riera, en certa manera un deixeble de

LA VIDA AMB
UN FORAT A
DINS
PHILIP LARKIN
QUADERNS CREMA
400 PÀG. / 24 €

Valverde i Ferrater, Francesc Parcerisas, apunta coses intel·ligents: "...deu creure que l'engangament (espiritual, social, amorós...) o la simple infelicitat són part intrínseca de la condició humana. Aquest és el gran canvi de paradigma que aporta la seva poesia: el descrèdit dels moderns ideals de millora, felicitat i progrés constants", i situa molt bé la necessitat d'aquesta versió catalana: "Incorporar a l'experiència imaginativa (del públic català) aquest to una mica gris, que frega la banalitat, profundament consistent amb la veritat menys vistosa de les nostres societats".

No és aquí el lloc on entrar a analitzar la traducció, plena d'arestes interessants: un llenguatge que ha de ser líric i alhora conversacional, i que sovint té un ressò de *limerick*, fins i tot de rodolí –però gens ingenu, sinó càustic–. Riera procura, sempre que pot, conservar efectes de rima, que en Larkin són potents i convincents. En el famós i divertit "Return als gripaus", acaba així: "Give me your arm, old toad; / Help me down Cemetery Road." Riera fa: "Dóna'm el braç, vell gripau, / ajuda'm camí del Cementiri avall." Jo hi hauria afegit una síl·laba al final: "au!" Una feinada important. ♦